

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

Kansainvälinen kaupunkiseutu 2040 –skenaariotyö

Tiivistelmä loppuraportista (vapaasti jaettavissa)

27.6.2022

Skenaariotyön taustoista

Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä tilasi Kansainvälinen kaupunkiseutu 2040 –skenaariotyön Capful oy:ltä helmikuussa 2022. Työn tavoitteena oli tuottaa näkemyksellistä tulevaisuustietoa siitä, miten keskisuurten (noin 500 000 as.) kaupunkien ja kaupunkiseutujen merkitys kansainvälisinä toimijoina muuttuu ja millaisia kansainvälisen toiminnan painopisteitä näillä alueilla on tulevaisuudessa. Työn tulosten haluttiin myös tuottavan suosituksia ja linjauksia kaupunkiseudun kansainvälisyyden ja kansainvälistymisen kehittämiseksi, joka on uuden 2022 valmistuneen seutustrategian yksi kolmesta painopisteestä. Muodostettujen skenaarioiden osalta arvioitiin, millaisia mahdollisuuksia, riskejä, uusia rooleja ja toimenpiteitä skenaariot avaavat Tampereen kaupunkiseudulle.

Työ toteutettiin vuorovaikutuksessa Capfulin asiantuntijoiden, tilaajan ja kuntayhtymän sidosryhmien kanssa. Tietoa kerättiin neljällä tavalla: 1) sisäisen toimintaympäristön tilannekuva ja olemassa oleva materiaali, 2) skenaariokysely, jossa tunnistettiin epävarmuustekijöitä, kohtalon kysymyksiä ja skenaarioiden taustalla vaikuttavia pysyviä trendejä, 3) Seutuluotsin kokoukset ja työpajat, missä rikastettiin skenaarioita ja arvioitiin niiden vaikutuksia, sekä 4) Capfulin datapankin hyödyntäminen ja muut aineistoanalyysit.

Kiitämme kaikkia mielenkiintoiseen työhön osallistuneita!

Tampereella 27.6.2022

Antti Lippo

TAMPEREEN
KAUPUNKISEUTU

TAMPEREEN KAUPUNKISEUDUN KUNTAYHTYMÄ

**KANSAINVÄLINEN KAUPUNKISEUTU 2040:
SKENAARIOT, VAIKUTUSANALYYSI JA JOHTOPÄÄTÖKSET**

2.6.2022

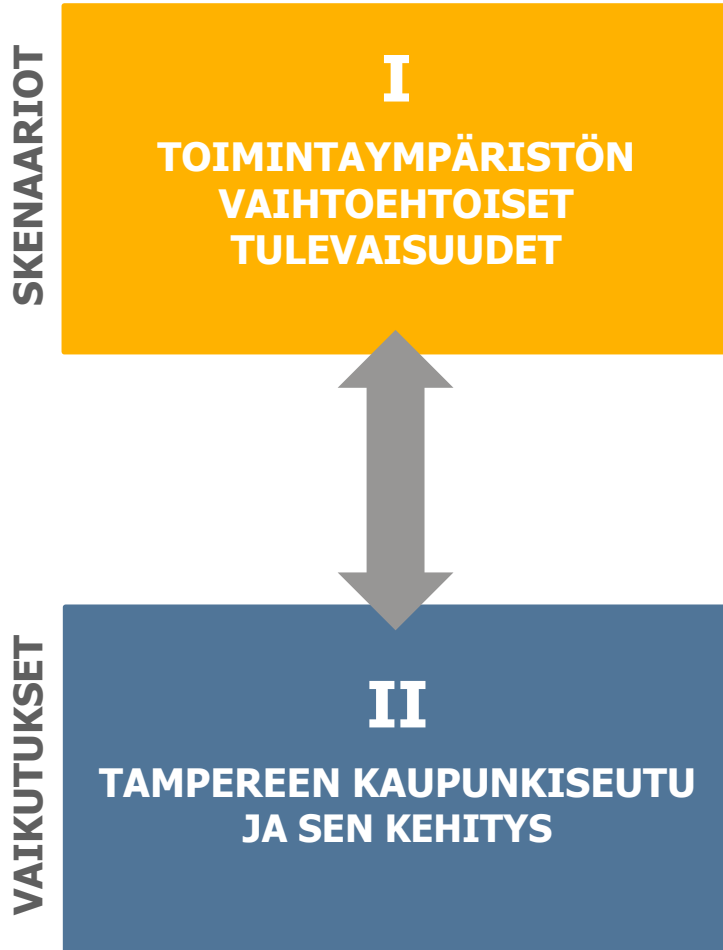
Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymä: Antti Lippo

Capful: Risto Lätti, Justus Jokela, Susanna Kuosmanen & Kimmo Kivinen

SKENAARIOTYÖN FOKUS

Kansainvälinen kaupunkiseutu 2040

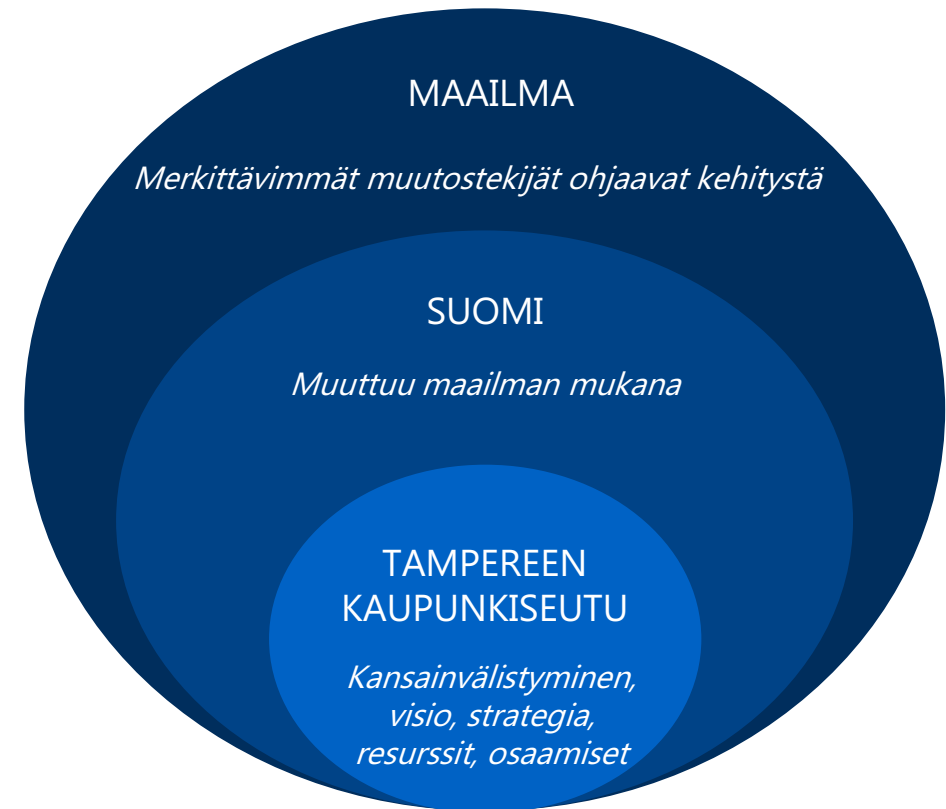
Skenaariotyötä ohjaavat strategiset kysymykset:

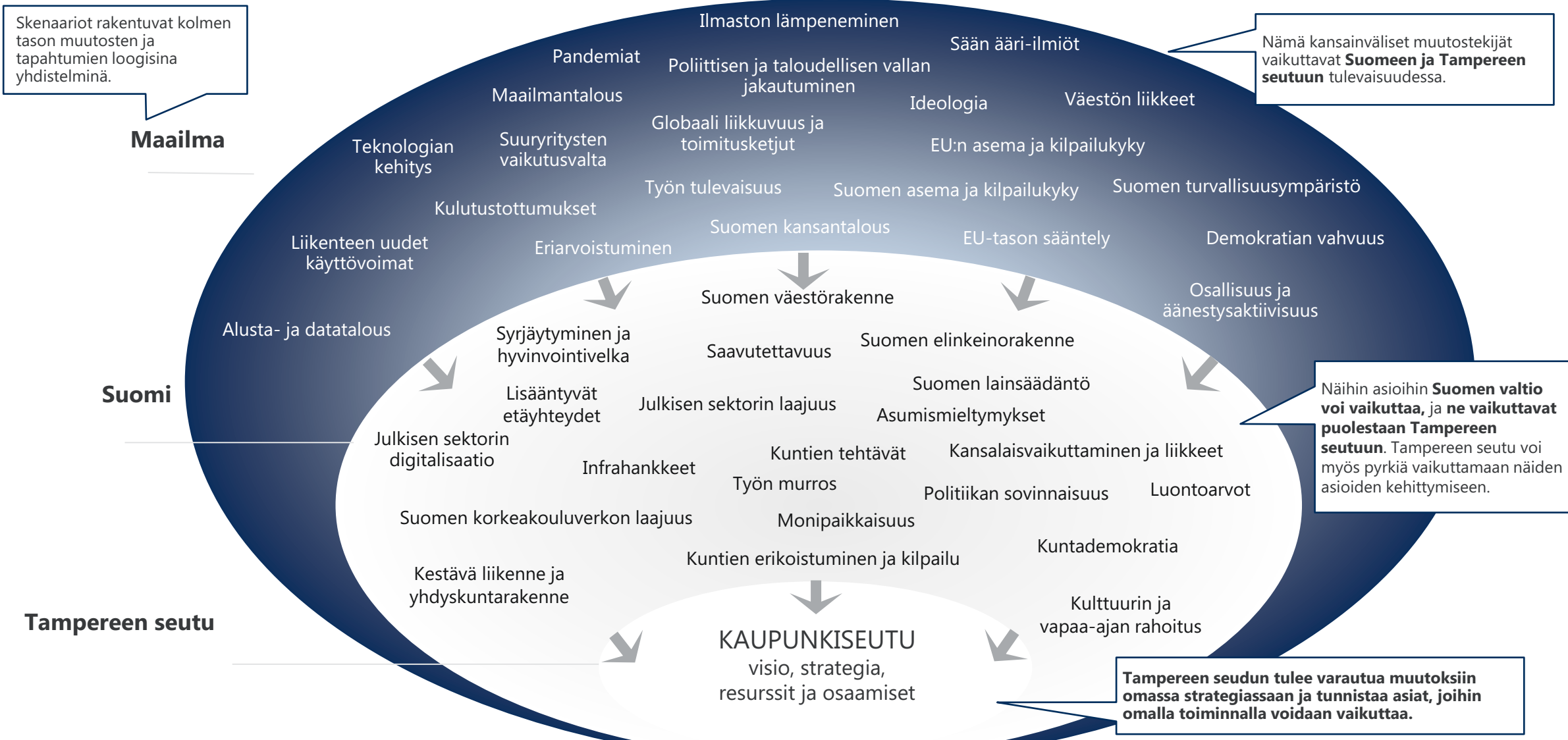
- » Mitkä ovat toimintaympäristön keskeiset epävarmuustekijät ja miten ne voivat kehittyä sekä globaalisti että paikallisesti vuoteen 2040 mennessä?
- » Millaisilta vaihtoehtoiset tulevaisuuden toimintaympäristöt voivat näyttää vuonna 2040?
- » Miten keskisuurten (noin 500 000 as.) kaupunkien ja kaupunkiseutujen merkitys kansainvälisinä toimijoina muuttuu tulevaisuudessa?
- » Millaiset ovat Tampereen kaupunkiseudun mahdollisuudet, riskit, roolit ja toimenpiteet erilaisissa skenaarioissa?
- » Millaisia kansainvälisen toiminnan painopisteitä voisi tulevaisuudessa olla?
- » Miten Tampereen kaupunkiseutu voi edistää kansainvälistymistä yhtenä alueen keskeisistä kehityskohteista?

TAUSTAA SKENAARIOISTA

- » Skenaariot kuvaavat vaihtoehtoisia ja mahdollisia Tampereen kaupunkiseudun ulkoisen toimintaympäristön tulevaisuuksia eli maailman ja Suomen kehitystä vuoteen 2040 asti.
- » Ne eivät ole ennusteita ja on hyvä huomata, ettei yksikään skenaario todennäköisesti toteudu täysin sellaisenaan, vaan tulevaisuus sisältää aina piirteitä erilaisista skenaarioista.
- » Skenaariot ovat myös tarkoituksellisesti kärjistäviä, jotta ne toimivat parhaiten strategiatyön, kehittämistoimenpiteiden ja muiden tulevaisuuden suunnitelmien pohjana.
- » Luotujen skenaarioiden avulla tarkastellaan niiden aiheuttamia vaikutuksia suoraan Tampereen kaupunkiseutuun työn seuraavassa vaiheessa skenaarioiden vaikutusanalyysin avulla.

ESIMERKKEJÄ KAUPUNKIEN TOIMINTAYMPÄRISTÖÖN JA KANSAINVÄLISTYMISEEN LIITTYVISTÄ ILMIÖISTÄ

SKENAARIOISSA TAUSTALLA VAIKUTTAVAT TRENDIT

Lyhyellä aikavälillä samansuuntaisina näyttäytyvät varmuudet

Kestävyyssmurros

- Ilmastonmuutoksen, luonnon monimuotoisuuden kadon ja resurssien ylikulutuksen vaikutuksia nähdään kaikkialla tulevien vuosikymmenien aikana: asenteissa, politiikassa ja poliittisessa päätöksenteossa, taloudessa, toimialojen tukemisessa ja regulaatiossa, investoinneissa, rakentamisessa, infrastruktuurissa, kulttuurissa, arkielämässä ja elintavoissa, ilmastopakolaisuudessa, ilmastoliikkeissä ja -lakoissa sekä pahenevissa ja useammin toistuvissa sään ääri-ilmiöissä sekä niiden aiheuttamissa kriiseissä.

Kaupungistuminen

- Kaupunkiseutujen vaikutusalueet merkitsevät yhä enemmän: työssäkäyntialueet ovat kasvaneet ja itsenäisemmät keskukset ovat siirtyneet vahvemmin kaupunkiseutujen vaikutusalueisiin. On alettu puhua kasvuvyöhykkeistä, jotka sijoittuvat keskusten väliin.
- Korona aiheutti muuttovoittoa erityisesti kehyskuntiin, pienemmille paikkakunnille ja kausiasumisena ympäri maata: väestönkehityksen dynamiikka muuttui hetkellisesti, mutta pidemmällä aikavälillä suurien kehityslinjojen odotetaan pitävän, vaikka koronavuosi niitä monipuolistikin.

Väestön ikääntyminen

- Suomen väestö vanhenee: jo vuonna 2030 yli neljännes väestöstä on yli 65-vuotiaita. Yli 65-vuotiaat on ainoa kasvava ikäryhmä.
- Matala syntyvyys ja väkiluvun kasvun hidastuminen: väkiluvun kehitys lähtee laskuun vuonna 2031 ilman merkittävää maahanmuuton tai syntyvyyden kasvua.
- Väestörakenteen erilaistuminen: alueelliset erot voivat olla suuria kuntien ikärakenteissa ja ulkomaalaistaustaisten määrissä maahanmuuton keskittyessä kaupunkeihin. Voimakkain väestökato nähdään alle 5000 asukkaan kunnissa.

Kiertotalous

- Globaalin väestön kasvaessa ja vaurastuessa energian, veden, viljelysmaan ja monien keskeisten raaka-aineiden tarve kasvaa edelleen.
- Kiertotalous ja resurssien tehokas käyttö korostuvat voimakkaammin tulevaisuudessa.
- Talous, arvo- ja toimitusketjut paikallistuvat ainakin joiltain osin kiertotalouden kehityksen seurauksena, kun pyritään materiaalien kiertoon pienemmillä alueilla ja energian kulutuksen pienentämiseen.

Digitalisaatio ja teknologinen kehitys

- Teknologiat ja älykkäät ratkaisut kehittyvät ja käyttökohteiden monipuolistuvat. Fyysistä ja digitaalista maailmaa yhdistellään saumattomammin.
- Datan määrä ja merkitys kasvavat.
- Automatisaatio ja robotisaatio poistavat työtä, mutta myös luovat sitä.
- Teknologian kehitys luo uusia keinoja parantaa tuottavuutta ja ratkaista yhteiskunnallisia haasteita, kuten ilmastomuutosta.

SKENAARIOIDEN KESKEISET EPÄVARMUUSTEKIJÄT

Skenaarioiden rakenteet muodostuivat epävarmuustekijöiden kautta

Toimintaympäristöanalyysissä tunnistetaan keskeisiä epävarmuuksia, joiden tulevaisuudessa on nähtävissä erilaisia vaihtoehtoisia kehityskulkuja. Skenaarioiden rakenteet muodostettiin keskeisten epävarmuustekijöiden kautta, joiden jatkona skenaarioita tarinallistettiin erilaisilla muilla kiinnostavilla muutostekijöillä.

Geopolitiikka ja kansainvälinen yhteistyö

Ilmaston lämpeneminen ja ympäristökriisit

Globaali talous ja arvoketjut

Vihreä siirtymä ja energiamurros

Politiikka ja sääntely

Arvot ja asenteet

Hyvinvointivaltio ja yhteiskunnallinen polarisaatio

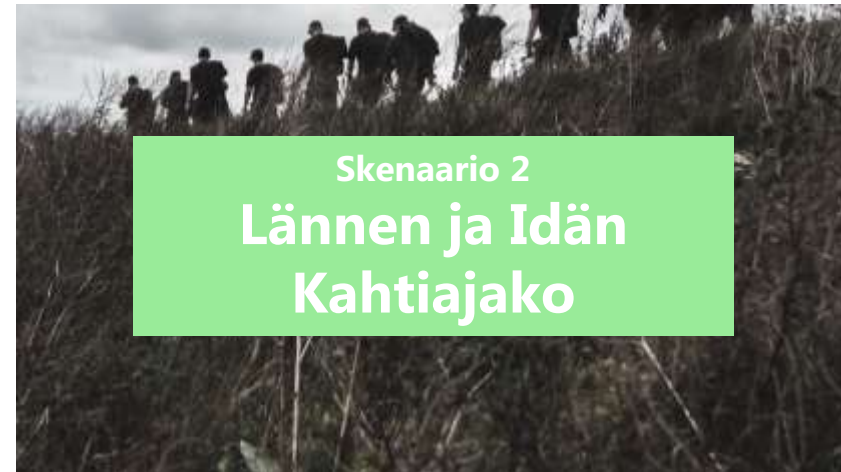

Suomen elinkeinorakenne

Osaamisen kehittäminen Suomessa

NELJÄ SKENAARIOTA TULEVAISUUDEN TOIMINTAYMPÄRISTÖISTÄ VUOTEEN 2040

SKENAARIOIDEN YHTEENVETO

Neljä skenaariota tulevaisuuden toimintaympäristöistä

**Skenaario 1
Eurooppa Blokkien
Maailmassa**

- Konfliktien ja kilpailevien blokkien maailma
- Alueelliset ilmasto- ja ympäristökriisit
- EU vahva ja laaja liittovaltio, jonka valta on kasvanut merkittävästi
- Kokonaisvaltainen vihreä siirtymä ei toteudu, päättyy osaksi blokkipolitiikkaa
- Kansainvälinen kauppa rajoitettua
- EU:n sisämarkkinoilla tärkeä rooli
- Blokkien teknologinen eriytyminen
- Jakautuneet arvot maantieteellisiä ja kulttuurisia eroja korostaen

**Skenaario 2
Lännen ja Idän Kahtiajako**

- Uusi kylmä sota Lännen ja Venäjän välillä
- Tiivis Eurooppa
- Ilmastonmuutos aiheuttaa vahinkoa riskialueilla
- Vihreä siirtymä takkuua omanedun tavoittelun vuoksi
- Teknologia-kauppa ja –kehitys hidastuvat
- Tuotantoketjut paikallistuvat ja osaajapula Euroopassa pahenee
- Luontoarvot ja ylisukupolvinen ajattelu korostuvat

**Skenaario 3
Teknologiayritysten Avoin
Aika**

- Muodollinen yhteistyö geopolitiikassa
- Teknologiat pelastavat ilmaston lämpenemiseltä ja ympäristöongelmilta
- Avoin globaali talous
- Teknologiayritysten ja markkinoiden valta kasvaa
- Yritykset rakentavat, hallinnoivat ja sääntelevät infrastruktuuria
- Nopea työn murros, joka kasvattaa eri-arvoisuutta
- Kulutuskeskeisyys, materialismi, markkinaliberalismi, tehokkuus ja työn arvostus

**Skenaario 4
Globaalit Haasteet ja
Sopimukset**

- Toimiva ja avoin globaali yhteistyö
- Vakavat vaikutukset ilmastonmuutoksesta
- Paljon pakolaisuutta
- Nopea vihreä siirtymä
- Kansainvälinen hallinta ja sääntely
- Paikallistuva talous
- Kestävät arvot ja kulutusyhteiskunnan murros
- Nopeasti kehittyvä, erityisesti vihreä, teknologia
- Työn väheneminen ja jakaminen

Eurooppa Blokkien Maailmassa

- **Pirstaloituva jatkuvien konfliktien ja kilpailevien blokkien maailma**, jossa 2020-luvun alun kiristynyt maailmanpolitiikka syventää jakolinjoja. Maailmaa hajoaa blokkien ja niiden etupiirien valtataisteluksi. USA, Kiina, Venäjä ja EU muodostavat kilpailevat blokit, joita toisaalta pystyvät myös haastamaan Intian, Brasilian ja Afrikan Unionin alueelliset koalitiot.
- **Ilmaston lämpenemisen ja ympäristökriisien vaikutukset korostuvat alueellisesti** lisäten eroja alueiden välillä eikä ongelmien ratkaisuun synny yhteistä rintamaa blokkiutuneesta maailmanpolitiikasta johtuen. Ilmasto lämpenee keskiarvoisen ennusteen mukaan ja ilmastopakolaisia lähtee liikkeelle jo aikaisemmin tunnistetuilta riskialueilta kuten Pohjois- ja Keski-Afrikasta, Kaliforniasta, Välimeren ympäristöstä, Lähi-Idästä ja Kaakkois-Aasiasta.
- **EU on vahva ja laaja liittovaltio**, joka ohjaa yhä vahvemmin kansallista päätöksentekoa. EU:lla on yhtenäiset sisämarkkinat, maahanmuuttopolitiikka ja sotilaallinen puolustus. Kansallinen politiikka keskittyy paikallisiin asioihin ja politiikan isot päätökset tehdään Brysselissä.
- **Vihreää siirtymää käytetään omien etujen tavoitteluun blokkien välisessä kilpailussa** eikä kokonaisvaltainen vihreä siirtymä toteudu edes Euroopassa. Myönnytyksiä ja kunnianhimoista politiikkaa tehdään, kun se tukee omaa toimintaa tai taloutta.
- **Kansainvälistä kauppaa harjoitetaan rajoitetusti tietyillä tärkeillä toimialoilla.** Valtaosin pyritään blokkien sisäiseen kauppaan ja markkinoihin. EU muiden blokkien tavoin käyttää erilaisia tulleja ja veroja estämään ulkomaisten yritysten ja tuotteiden pääsyä markkinoilleen.
- **EU:n sisämarkkinoilla on tärkeä rooli** liittovaltion maiden talouksissa. Sisämarkkinat toimivat sekä yrityksille että työntekijöille yhtenäisenä markkina-alueena, jossa toimintaa voidaan harjoittaa helposti eri maissa tai työskennellä eurooppalaisten yritysten palveluksessa ympäri Eurooppaa. Työmarkkinalainsäädäntö on yhtenäistetty.
- **Blokkien teknologinen eriytyminen** johtaa erillisten internetin kehittymiseen ja teknologisen kehityksen hajautumiseen erilaisiin käyttötapoihin ja esimerkiksi sääntelyn muotoihin. EU ajaa vahvaa, omaa arvomaailmaansa tukevaa teknologiayritysten sääntelyä. Raaka-ainepulat ja kauppasodista johtuvat komponenttien saatavuushaasteet lisäävät eriytymistä.
- **Jakautuneet arvot maantieteellisiä ja kulttuurisia eroja korostaen.** Globaalisti katsottuna arvot ja asenteet jakautuvat blokkien arvomaailmojen mukaan eikä Eurooppalaisen demokraattisen viitekehyksen ole liittynyt muita maita samalla, kun USA on ajautunut kauemmaksi EU:sta.

LYHYESTI

- **Konfliktien ja kilpailevien blokkien maailma**
- **Alueelliset ilmasto- ja ympäristökriisit**
- **EU vahva ja laaja liittovaltio, jonka valta on kasvanut merkittävästi**
- **Kokonaisvaltainen vihreä siirtymä ei toteudu, päätyy osaksi blokkipolitiikkaa**
- **Kansainvälinen kauppa rajoitettua**
- **EU:n sisämarkkinoilla tärkeä rooli**
- **Blokkien teknologinen eriytyminen**
- **Jakautuneet arvot maantieteellisiä ja kulttuurisia eroja korostaen**

Eurooppa Blokkien Maailmassa: Suomen kehitys

Geopolitiikka

Suomi on vahvasti mukana EU:n integraation kehityksessä ajamassa Euroopan yhdentymistä ja liittovaltion kehitystä. Valtaa siirtyy kaikilta Euroopan kansallisvaltioilta EU:lle. EU:ssa tehdään suurin osa päätöksistä koskien esimerkiksi turvallisuutta ja puolustusta, ympäristöä ja raaka-aineita, teknologioiden ja yritysten sääntelyä.

Hyvinvointivaltio

Suomen erityiset vetovoimatekijät heikentyvät ja hyvinvointivaltio on vaikeuksissa taloudellisesti samalla, kun EU-kansalaisille tarjottavia palveluita pyritään yhtenäistämään. Tämä aiheuttaa haasteita ja polarisaatiota eikä 2000-luvun alun hyvinvointivaltiota pystytä enää pitämään samassa mittakaavassa yllä. Osa julkisen talouden tuottamista palveluista muuttuu maksullisiksi.

Arvot

Suomalaiset kokevat olevansa ensisijaiset Eurooppalaisia, demokraattiseen länsimaiseen kulttuuriin ja arvoihin sidottuja. Toisaalta arvot ovat jakautuneet: muut kuin eurooppalaiset nähdään toisena eikä se solidaarisuus mikä koetaan oman blokin sisällä olevia kansalaisia kohtaan ulotu muualta tulevia kohtaan. Tämä näkyy esimerkiksi maahanmuuttopolitiikassa.

Väestökehitys

Suomen väestörakenne tasoittuu, väkiluku kasvaa 6.5 miljoonaan ja väestö keskittyy suurimpiin 15 kaupunkiin. Suomen ja EU:n väestökehitys on kääntynyt positiiviseksi lisääntyneen työperäisen maahanmuuton ansiosta. EU ja sitä kautta Suomi noudattaa tiukkaa, valikoivaa, mutta kuitenkin paljon tulijoita unioon ottavaa maahanmuuttopolitiikkaa.

Talous ja elinkeinorakenne

EU:n sisämarkkinoilla on tärkeä rooli Suomen taloudessa, mutta korkea jalostusasteen ja teknologioiden vientimarkkinat vetävät myös muualle. Suomen teollisuuden tuottavuus kasvaa teknologian kehityksen ja digitalisaation hyödyntämisen myötä. Raskas teollisuus menestyy jalostamalla suomalaisista raaka-aineista korkeamman jalostusasteen tuotteita.

Työn murros

Suomalaiset yritykset ja työntekijät toimivat yhtenäisillä eurooppalaisilla työmarkkinoilla. Monet yritykset ja yksityrittäjät toimivat koko talousalueella, ja mikroyrittäjyydestä on Suomessakin tullut luontainen vaihtoehto työlle. EU:n sisälle on rakennettu digitaalisen yrityskansalaisuuden kautta yritysten toimintaan ja verotukseen automaattinen yhteistyömalli.

Aluekehitys

Julkishallinnossa valtaa siirtyy kunnilta maakunnille, maakunnilta valtiolle ja valtiolta EU:lle. Kansallisia julkishallinnon organisaatioita on keskitetty ja niiden rooleja yhtenäistetty kaikissa EU-maissa yhteisillä sopimuksilla ja sääntelyllä. Soteuudistus toteutetaan, mutta resurssit ovat heikot ja palvelutaso on huono: ne kenellä on varaa käyttää yksityisiä palveluita.

Liikkuminen ja saavutettavuus

EU:n on kohdentanut investointeja raideliikenteen kehittämiseen sekä paikallisessa mittakaavassa että koko unionia yhdistävästi. Tämä on ohjannut kehitystä koko Suomessa. Raideyhteydet ovat kehittyneet: Haaparanta-Tornio välille rakennettiin jo vuonna 2029 suuri liikennekeskus, Tallinnan tunneli avautui vuonna 2035, ja yhteyttä Kilpisjärven kautta Tromssaan rakennetaan.

Osaamisen kehittäminen

Olemassa olevan osaamisen kehittämiseen panostetaan kehittämällä työssäoppimisen resursseja esimerkiksi koulutusta järjestävien tahojen ja yritysten yhteistyönä. Osaamisen kehittäminen keskittyy ammatillisen osaamisen kehittämiseen yhdellä aihealueella eikä niinkään alanvaihtamiseen muuttuvassa työelämässä, koska EU-tasolla tällaiseen ei resursseja riitä.

Eurooppa Blokkien Maailmassa: Kaupungit ja kansainvälisyys

Skenaariosta nousevat kansainvälisyyden ominaispiirteet eurooppalaisilla kaupunkiseuduilla

Eurooppalaisuus

- Kaupungit muuttuvat eurooppalaisiksi: leimalliset ominaispiirteet alkavat osittain kadota yhtenäisempien piirteiden tieltä.
- Kaupunkiseutujen ja varsinkin niiden keskustojen palvelurakenne alkaa kaikkialla muistuttaa toisiaan.
- Myös ihmiset kansallisvaltiosta riippumatta kokevat olevansa ennen kaikkea eurooppalaisia.

EU:n sisämarkkinat

- EU-reformin myötä EU:n sisämarkkinat yhtenäistetään esimerkiksi lainsäädännön, verotuksen, digiasioinnin ja yritysten digitaalisen kansalaisuuden kautta.
- Yhtenäisillä työmarkkinoilla toimivat vapaasti ja valtionrajoista piittaamatta niin eurooppalaiset yritykset kuin EU:n kansalaiset joustavasti koko unionin alueella.

Saavutettavuus raiteilla

- Metrot, raitiovaunut ja kevyt liikenne takaavat saavutettavuuden suuremmilla kaupunkiseuduilla. Autoja ei keskustoissa enää nähdä.
- EU:n on kohdentanut investointeja ympäristö- ja kustannussyistä raideliikenteen kehittämiseen sekä paikallisesti että koko unionia yhdistävästi.
- Raiteita pitkin liikkuminen ympäri Eurooppaa on helppoa, vaivatonta ja nopeaa.

Lännen ja Idän Kahtiajako

- **Kylmä sota 2.0** alkaa ja rautaesirippu laskeutuu jälleen, kun Venäjä vakiinnuttaa asemansa lännen vastavoimana. Erot autoritaaristen ja demokraattisen maiden välillä kasvavat ja hybridivaikuttaminen sekä kauppasodat yleistyvät. Eurooppa tiivistyy nopeiden EU ja NATO -integraatioiden kautta. Ukrainan sota päättyy, kun Ukraina jaetaan Venäjän ja itsenäisen Ukrainan kesken.
- **Ilmastonmuutoksen vaikutukset korostuvat alueellisesti** keskiarvoisen ennusteen mukaan. Sään ääri-ilmiöitä esiintyy, mutta Suomessa ne ovat verrattain harvinaisia. Ilmastonmuutoksesta johtuvia kriisejä esiintyy haavoittuvilla alueilla, mm. Afrikassa, josta pakolaisia lähtee liikkeelle tasaiseen tahtiin elinolosuhteiden huonontuessa.
- **Vihreää siirtymää käytetään omien etujen tavoitteluun** valtioiden ja yritysten toiminnan jatkeena eikä kokonaisvaltainen vihreä siirtymä toteudu edes Euroopassa. Myönnytyksiä ja kunnianhimoista politiikkaa tehdään lähinnä, kun se tukee omaa toimintaa tai taloutta. Vihreän siirtymän hitauden johdosta Venäjä pystyy ylläpitämään talouttaan ja vastakkainasettelua lännen kanssa fossiilisten polttoaineiden ja energian myynnillä.
- **Teknologiavienti kielletään Venäjän ja lännen välillä**, mikä mutkistaa teknologiakauppaa laajemminkin mm. Kiinan ja monien globaalien etelän valtioiden jatkaessa yhteistyötä Venäjän kanssa. Venäjä ja Kiina kehittävät erilliset internet-verkot ja Venäjä jatkaa kybervaikuttamista Länteen. Valtioiden priorisoidessa omaa etua, kokonaisvaltainen teknologinen kehitys hidastuu.
- **Kylmä sota ja valtiolliset interventiot lyhentävät ja paikallistavat tuotantoketjuja, arvoketjuja, taloutta ja kauppaa**, minkä johdosta Euroopan työllisyys paranee ja osaajapula pahenee. Työntekijätarvetta pyritään paikkaamaan automaatiolla ja osaajien maahanmuutolla. Vähemmän koulutettujen siirtolaisten ja pakolaisten pääsyä EU:hun rajoitetaan. Toimitusketjut lyhenevät ja talousalueiden välinen kanssakäyminen mutkistuu.
- **Kestävyysskriisi ja vastakkainasettelu kestävyysvähähtelevästi suhtautuvan idän kanssa muuttavat arvoja ja asenteita huomattavasti enemmän kestävyyttä korostavaksi länessä.** Pettymys ylikansallisten organisaatioiden ja valtioiden kykyyn ratkaista kriisi ajaa ihmisiä ja varsinkin nuoria edistämään itse kestävyyttä. Elinkelpoisen ja hyvinvoivan planeetan jättäminen jälkipolville muodostuu sukupolvikokemukseksi niille ikäluokille, jotka joutuvat ratkomaan kestävyyskriisin aiheuttamia ongelmia.

LYHYESTI

- **Uusi kylmä sota Lännen ja Venäjän välillä**
- **Tiivis Eurooppa**
- **Ilmastonmuutos aiheuttaa vahinkoa riskialueilla**
- **Vihreä siirtymä takkuaa omanedun tavoittelun vuoksi**
- **Teknologiakauppa ja –kehitys hidastuvat**
- **Tuotantoketjut paikallistuvat ja osaajapula Euroopassa pahenee**
- **Luontoarvot ja ylisukupolvinen ajattelu korostuvat**

Lännen ja Idän Kahtiajako: Suomen kehitys

Geopolitiikka

Suomen asema lännen eturintamana Venäjää vastaan on hankala ja aiheuttaa epävarmuutta sekä mm. maariskin kasvua sekä ulkomaisten investointien kuihtumista. Turvatakseen asemansa Suomi liittyy Natoon Ruotsin kanssa. Naton joukkoja ja asejärjestelmiä tuodaan Suomeen suuria määriä ja Itämeri militarisoituu.

Hyvinvointivaltio

Kansallinen politiikka ja sääntely on vahvaa ja vapaata. Hyvinvointivaltion ja tasa-arvon ylläpitämiseen pyritään aktiivisella sääntelyllä. Ylisukupolvisia hyvinvointieroja pienennetään poliittisin toimin, mm. kansalaispalkan avulla. Uusia yhteisöverkostoja rakentuu, mikä nähdään 3. ja 4. sektorin ja järjestötoiminnan aktivoitumisena.

Arvot

Pitkän päälle kestävyyskriisi ja vastakkainasettelu kestävyteen vähättelevästi suhtautuvan idän kanssa muuttavat arvoja ja asenteita enemmän kestävyttä korostavaksi. Pettymys ylikansallisten organisaatioiden ja valtioiden kykyyn ratkaista kriisi ajaa ihmisiä ja varsinkin nuoria edistämään itse kestävyttä. Osa suomalaisista suhtautuu kestävyysvaatimukseen tästä huolimatta penseästi.

Väestökehitys

Väestö vanhenee, mutta väestömäärä pysyy nykyisellään noin 5.5 miljoonassa, kun maahanmuutto lisääntyy EU:n asettamista rajoituksista huolimatta. Tuotannon palaaminen Euroopan omavaraisuuspyrkimys hidastaa kaupungistumista. Myös valtio tukee Suomen pitämistä asutettuna mm. turvallisuuspoliittisista syistä ja omavaraisuuden takaamiseksi.

Talous ja elinkeinorakenne

Tuotantoa palaa Suomeen ja julkiset toimijat luovat tarvitsemiaan strategisia teollisuusaloja ei-markkinaehtoisesti. Huoltovarmuus ja omavaraisuus korostuvat ja esimerkiksi ruoantuotantoa tuetaan entistä enemmän. Strategisesti tärkeisiin aloihin panostetaan ja niiden resilienssiä kehitetään. Euroopan markkinoille tuotetaan raaka-aineita.

Työn murros

Tuotantoketjujen, talouden ja kaupan paikallistuessa Suomen työllisyys paranee ja osaajapula pahenee. Työntekijätarvetta pyritään paikkaamaan automaatiolla ja osaajien maahanmuutolla, mutta kilpailu on kovaa ja Suomen vetovoima on rajallinen.

Aluekehitys

Alueet ovat valtion vahvassa ohjauksessa. Väestön vanhetessa ja paikoin keskittyessä sotealueiden määrää vähennetään ja vastuita lisätään siirtämällä kunnilta sivistyspalvelut ja TE-palvelut alueille. Kuntien merkitys hiipuu ja suuri osa päätöksenteosta tapahtuu alueissa ja niiden välisessä yhteistyössä.

Liikkuminen ja saavutettavuus

Infrastruktuuriin ja energiaan satsataan merkittävästi. Palaava tuotanto ja muuttunut turvallisuusympäristö edellyttävät itsenäisempää energiantuotantoa ja resilienssiä, sekä laajempaa tuotantoverkkoa kattavaa infrastruktuuria. Suomen saavutettavuus idästä kärsii merkittävästi Venäjän pitäessä ilmatilansa rajoitettuna länneltä.

Osaamisen kehittäminen

Koulutuspoliittisissa uudistuksissa kautta linjan on pyritty tunnistamaan millaisia taitoja, kyvykkyyttä ja osaamista tulevaisuudessa tarvitaan. Koulutusta kehitetään innovatiivisesti ja tarkoituksella uusia toimialoja luoden ja valittuja toimialoja tukien. Koulutuksella pyritään ohjaamaan Suomen kehityssuuntaa. Yritykset ja oppilaitokset tekevät yhteistyötä tarvittavan työvoiman kouluttamiseksi.

Lännen ja Idän Kahtiajako: Kaupungit ja kansainvälisyys

Skenaariosta nousevat kansainvälisyyden ominaispiirteet eurooppalaisilla kaupunkiseuduilla

Väestöpohjan muutos

- Tuotantoketjujen kotoutumisesta johtuva työvoimapula yhdessä lisääntyvän pakolaisuuden kanssa tuo eurooppalasiin kaupunkeihin yhä enemmän väkeä muualta paikallisten väestöjen vanhetessa, mikä muuttaa kaupunkien olemusta yhä kansainvälisemmäksi.
- Paikoin kotiutuminen ei onnistu, mikä aiheuttaa ongelmia.

Paikallisuus

- Kylmä sota ja valtiolliset interventiot lyhentävät ja paikallistavat tuotantoketjuja, arvoketjuja, taloutta ja kauppaa, minkä johdosta Euroopan työllisyys paranee ja osaajapula pahenee.
- Kaupungistuminen hidastuu ja uusia keskuksia syntyy resurssien (energia, raaka-aine) ja logististen solmukohtien ympärille. Kansainvälisen logistiikan määrä vähenee.

Ylisukupolvisuus

- Pettymys virallisten tahojen kykyyn ratkaista kestävyyskriisi saa varsinkin nuoria edistämään kestävyttä entistä enemmän, erityisesti kaupungeissa
- Vaihtoehtoista elämää ja asumista kannattavat yhteisöt yleistyvät.
- Kestävyttä aletaan enenevässä määrin vaatia kaikissa ikäluokissa, mikä johtaa yhä kestävämpiin kaupunkeihin.

Teknologiayritysten Avoin Aika

- **Muodollinen yhteistyö ja sopiminen vallitsee geopolitiikassa.** 2020-luvun alun kiristynyt kansainvälinen politiikka lientyy ja monissa asioissa palataan neuvottelupöytiin rakentavassa hengessä. Jännitteet eivät katoa täysin, mutta lähes poikkeuksetta pyritään rauhanomaisiin ratkaisuihin. Myös suhteet naapurimaihin näyttävät yhä suurempaa roolia kauppa-alueina ja esimerkiksi pohjoismainen yhteistyö vahvistuu.
- **Pahimmilta seurauksilta vältytään ilmaston lämpenemisen ja ympäristöongelmien suhteen teknologisten ratkaisuilla, erityisesti hiilensidonnassa, energian- ja ruoantuotannossa.** Ilmasto lämpenee, mutta lämpenemisen vauhti taittuu. Sään ääri-ilmiöitä esiintyy, mutta ne ovat verrattain pieniä vaikutuksiltaan, eivätkä aiheuta globaalistikaan muutamia poikkeuksia lukuun ottamatta suuria yhteiskunnallisia kriisejä. Vihreä siirtymä ei toteudu sellaisena kuin uumoiltiin, vaan kulutus ja ympäristökuorma lisääntyvät, kun päästöihin löydettiin teknologinen ratkaisu.
- **Vakaa toimintaympäristö mahdollistaa avoimen globaalin talouden.** Globaali talous toimii, raaka-aineet kiertävät ympäri maailmaa ja tuotteet tehdään siellä missä niiden tekeminen on tehokkainta. Avoin globaali talous tarkoittaa myös vahvaa keskinäisriippuvuutta, kriisit eivät ole koskaan paikallisia, vaan leviävät nopeasti läpi globaalin talouden verkostojen. Toisaalta myös talouden kehitys toisaalla lisää talouskehityksen mahdollisuutta myös muualla.
- **Teknologiayritysten ja markkinoiden valta kasvaa.** Yritysten ja verkostojen valta kasvaa ja kansallisvaltioiden rooli pienenee. Suuret teknologiayritykset korvaavat valtioita tärkeimpinä kansainvälisinä toimijoina. Suuryritysten varallisuus ylittää valtioiden varallisuuden ja niiden mahdollisuudet toimia joustavasti on selvästi valtioita korkeampi. Yksityisen ja yleisen tiedon hallinta on suuryrityksillä. Ihmiset sitoutuvat yrityksiin, jotka tuottavat yhä useampia palveluita joita valtiot ovat perinteisesti tarjonneet. **Monissa maissa suuret yritykset rakentavat, hallinnoivat ja sääntelevät kaikkea infrastruktuuria viemäreistä rautateihin ja internetistä palveluihin.**
- **Nopea työn murros, joka kasvattaa eri-arvoisuutta** ja polarisoi koko globaalia työmarkkinaa vahvasti kansainvälisillä työmarkkinoilla toimiviin huippuasiantuntijoihin ja enemmän paikkaan sidottuihin, palveluammateissa tai tuotannollisessa teollisuudessa, käytännössä "pakotettuina yrittäjinä", toimiviin alustatyöläisiin.
- **Kulutuskeskeisyys, materialismi, markkinaliberalismi, tehokkuus ja työn arvostus ovat valtavirtaisia globaaleja arvoja.** Globaalit hyvätuloiset määrittävät omalla käyttäytymisellään

LYHYESTI

- **Muodollinen yhteistyö geopolitiikassa**
- **Teknologiat pelastavat ilmaston lämpenemiseltä ja ympäristöongelmilta**
- **Avoin globaali talous**
- **Teknologiayritysten ja markkinoiden valta kasvaa**
- **Yritykset rakentavat, hallinnoivat ja sääntelevät infrastruktuuria**
- **Nopea työn murros, joka kasvattaa eri-arvoisuutta**
- **Kulutuskeskeisyys, materialismi, markkinaliberalismi, tehokkuus ja työn arvostus**

Teknologiayritysten Avoin Aika: Suomen kehitys

Geopolitiikka

Suomessa nähdään globaalia yhteiskuntakehitys vastaavaa suuntausta, jossa valtaa siirtyy yhä enemmän valtiolta suurille yrityksille samalla kun yksilön vapaus, vastuu ja kuluttajuus korostuvat. Suomen valtion rooli pienenee, julkishallinnon uudistuksia ei kyetä toteuttamaan. Demokratia heikkenee.

Hyvinvointivaltio

Yritysten roolin kasvaessa yksityistäminen etenee Suomessa ja vain rajattua hyvinvointia tarjotaan kansalaisille. Hyvinvointivaltiota ei nähdä enää merkittävänä asenteissa eikä politiikassa. Suuri osa palveluista on kokonaan annettu yritysten ja markkinoiden hoidettavaksi ja hyvinvointivaltiota ei oikeastaan enää ole, vaikka Suomessa onkin korkea materiaallinen elintaso.

Arvot

Taloudellinen pragmaattisuus, materia, kulutus ja tehokkuus ovat valtavirtaisia arvoja. Yksityistäminen ja individualismi korostuvat valtavirtaisina arvoina, jotka ohjaavat yhteiskunnallista kehitystä myös Suomessa. Suomen väestö eriarvoistuu kehityksen myötä ja Suomen kokonaisturvallisuus heikkenee erojen kasvaessa yhä suuremmiksi.

Väestökehitys

Väestö vanhenee, väkiluku vähenee 5 miljoonaan ja väestö keskittyy Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun seuduille. Toisaalta monipaikkaisuus ja muuttaminen lisääntyy työn murroksen mahdollistamana. Politiikka on tiukkaa maahanmuuton suhteen. Toisaalta huippuosaajat otetaan avosylin vastaan, mutta muuten maahanmuuttoa rajoitetaan paljon.

Talous ja elinkeinorakenne

Suomen taloudessa tapahtuu nopea talouden palvelullistuminen ja toisaalta teollisen tuotannon ulkoistaminen globaaleilla markkinoilla. Euroopan sisälle jäävä tuotannollinen teollisuus on lähes täysin automatisoitua. Kansainvälisten teknologiayritysten rooli kasvaa, ne pitävät talouden rattaat pyörimässä ja valtaosa ihmisistä on tavalla toisella alustoilla töissä.

Työn murros

Huippuosaajat ja matalan osaamisen työt. Automatisaatio ja työn erikoistuminen johtavat työn vahvaan polarisaatioon asiantuntijatehtäviin, ja tehtäviin, joita halpatyöläiset voivat tehdä koneita halvemmalla. Syntyy halpatyöläisten väestöryhmä, joka ei pääosin kuulu tukien ja julkisten palveluiden piiriin.

Aluekehitys

Helsingin, Turun, Tampereen ja Oulun seutujen roolin kasvaessa ja valtion roolin pienentyessä muut alueet jäävät oman onnensa nojaan. Hyvinvointialueista on luovuttu, jäljelle jääneet sotepalvelut on pääosin yksityistetty ja terveydenhuollon palveluista valtaosa tuotetaan yksityisten toimijoiden ja vapaaehtoiseen vakuutusten mallin kautta.

Liikkuminen ja saavutettavuus

Suomessa ja Suomesta korostuu lentoliikenteen kautta yhteydet kaikkialle maailmaan. Liikenne Euroopasta Suomen kautta Aasiaan on keskeinen osa Suomen yhteyksiä muualle.

Osaamisen kehittäminen

Osaaminen polarisoituu vahvasti huippuasiantuntijoihin ja palveluammateissa sekä tuotannossa työskenteleviin, matalan osaamisen työssä toimiviin ihmisiin. Osaamisen kehittäminen keskittyy tuottamaan mahdollisimman paljon huippuosaajia eikä takaamaan kaikille yhtäläisiä mahdollisuuksia.

Teknologiayritysten Avoin Aika: Kaupungit ja kansainvälisyys

Skenaariosta nousevat kansainvälisyyden ominaispiirteet eurooppalaisilla kaupunkiseuduilla

Älykkäät kaupungit

- Teknologiayritysten hallinnoimana ja operoimana kaupunkien järjestelmät ovat automatisoituja ja optimoituja.
- Yhä useammat järjestelmät ovat vuorovaikutuksessa toistensa: liikenne, logistiikka, turvallisuus, terveys, jätehuolto, älykodit, energiantuotanto ja kulutus muodostavat yhtenäisen älykkään kaupungin.

Globaali alustatalous

- Nopea työn murros ja globaali alustatalous polarisoi tuloja ja hyvinvointia kahteen luokkaan.
- Globaalissa asiantuntijataloudessa toimivat tekevät töitä mistä vain: kaupungit kilpailevat heidän lyhytaikaisesta asumisesta ja asettumisesta tietyille seudulle.
- Palveluammateissa tai fyysisissä töissä työskentelevät matalapalkkatyöläiset jäävät rengin asemaan.

Virtuaaliset kaupungit

- Virtuaalitodellisuus ja lisätty todellisuus muuttavat kaupunkien luonnetta ja tulevat kiinteäksi osaksi kaupungeja.
- Monet tapahtumat, pelit ja matkailu hyödyntävät virtuaalitodellisuuslaseja ja -teknologioita, jolloin fyysisellä paikalla ja infrastruktuurilla ei ole enää niin paljon merkitystä.

Globaalit Haasteet ja Sopimukset

- **Toimiva globaali ja avoin yhteistyö** mahdollistuu, kun valta vaihtuu Venäjällä. Pitkittyneen Ukrainan kriisin takia ja muun maailman pyristeltyä nopeasti eroon fossiilisista Venäjän talous romahtaa ja Putin syrjäytetään. Venäjällä pääsee valtaan uudistusmielisempi ja avoimia konflikteja välttävä hallinto. Globalisaatio etenee ja keskinäisriippuvuus kasvaa.
- **Ilmaston lämpeneminen kiihtyy ja sään ääri-ilmiöt lisääntyvät pahimpien ennusteiden mukaisesti.** Sään ääri-ilmiöt aiheuttavat yhteiskunnallisia kriisejä, joilla on vaikutuksia myös Suomeen. Maailmalla esiintyy laajasti ilmastopakolaisuutta, ekosysteemien romahduksia sekä ruoka-, vesi-, resurssi-, terveys-, ja energiakriisejä. Suomessa ilmasto lämpenee keskimäärin yli 2.5° vuoteen 2040 mennessä. Suuri määrä pakolaisia suuntaa Eurooppaan ja Suomeen.
- **Ilmastokriisi ajaa valtiot yhteistyöhön ja nopea ja tavoitteet saavuttava, jatkuvasti itseään kirittävä vihreä siirtymä ja energiamurros toteutuvat.** Lainsäädäntö tukee murrosta, mutta erityisesti teknologioiden nopea kehittyminen tekee siitä mahdollista. Myös asenteet ja kuluttajakäyttäytyminen tukevat vihreää siirtymää.
- **Kansainväliset instituutiot kuten YK, EU, WTO, ja G20 toimivat yhä merkittävämmässä roolissa poliittisina toimijoina ja sääntelijöinä.** Valtaa siirtyy kansallisvaltioilta ja valtioiden välisistä sopimuksista kansainvälisille toimijoille, jotka määrittävät globaaleja pelisääntöjä.
- Kansainvälistä kauppaa ja taloutta harjoitetaan tietyillä tärkeillä toimialoilla, mutta **ympäristöystävällisyyttä pyritään paikallisempaan talouteen.** Talouden keskinäisriippuvuudet eivät katoa, mutta pienenevät 2000-luvun alun vuosikymmenistä huomattavasti.
- **Kestävyysskriisi muuttaa arvoja ja asenteita huomattavasti enemmän kohti ylisukupolvista ajattelua ja luontoarvojen korostumista.** Elinkelpoisen ja hyvinvoivan planeetan jättäminen jälkipolville muodostuu tietynlaiseksi sukupolvikokemukseksi niille ikäluokille, jotka joutuvat kohtaamaan kestävyyskriisin aiheuttamia pahimmat ongelmat. Vaikutukset elintapoihin ja kulutukseen ovat merkittävät.
- **Suuri tarve ja kansainvälinen yhteistyö kirittävät teknologista kehitystä,** erityisesti energiamurrokseen ja vihreään siirtymään liittyen.
- Kulutusperustaisen elämän hiipuesssa ja muuttuessa kestävämmäksi sekä suurten pakolaismäärien työllistämiseksi **työaikoja lyhennetään ja työtä pyritään jakamaan** useampien kesken.

LYHYESTI

- **Toimiva ja avoin globaali yhteistyö**
- **Vakavat vaikutukset ilmastomuutoksesta**
- **Paljon pakolaisuutta**
- **Nopea vihreä siirtymä**
- **Kansainvälinen hallinta ja sääntely**
- **Paikallistuva talous**
- **Kestävät arvot ja kulutusyhteiskunnan murros**
- **Nopeasti kehittyvä, erityisesti vihreä, teknologia**
- **Työn väheneminen ja jakaminen**

Globaalit Haasteet ja Sopimukset: Suomen kehitys

Geopolitiikka

Suomen geopoliittinen asema paranee merkittävästi Venäjällä tapahtuneen vallanvaihdon jälkeen. Pahenevan ilmastokriisin edessä suurimmat valtiot keskittyvät yhteistyöhön ja konfliktit keskittyvät alueille, jotka ovat kaukana Suomesta. Näiden vaikutukset näkyvät kuitenkin myös pohjoisessa pakolaisuuden lisääntymisenä.

Hyvinvointivaltio

Kansalaiset ovat ylipäätään hyvinvointivaltiostaan ja kannattavat sen puitteissa nykyistäkin suurempia tulonsiirtoja. Myös yrityksissä nähdään hyvinvointiyhteiskunnan merkitys ja lisäarvo, eikä toimintaa lähdetä siirtämään muualle matalampien kustannusten perässä. Tätä solidaarisuutta tarvitaan nopeasti kasvavan väestön rasittaessa järjestelmää voimakkaasti.

Arvot

Vakava ilmastokriisi muuttaa arvoja ja asenteita huomattavasti enemmän kohti ylisukupolvista ajattelua ja luontoarvojen korostumista. Kulutusikäikäytyminen ja elintavat muuttuvat merkittävästi, ylikansallisen ja kansallisen ohjauksen tukemina. Kaikessa pyritään kestävyteen ja ansainnan ja rahan arvostus laskee.

Väestökehitys

Suuret pakolaismäärät nostavat Suomen väkiluvun nopeaan kasvuun, peräti 9 miljoonaan. Suurin osa muuttajista muuttaa suurimpiin kaupunkeihin, mutta tulijoita on niin paljon, että myös osa maaseudun kunnista kasvaa. Tulijat ovat pääosin nuorempaa, työkäistä väkeä. Kantasuomalainen väestö vanhenee ja vähenee. Kielellinen ja kulttuurinen moninaisuus kasvaa merkittävästi.

Talous ja elinkeinorakenne

Suomen teollisuuden ja palveluelinkeinon tuottavuus kasvaa teknologian kehityksen ja digitalisaation hyödyntämisen myötä. Erityisesti Suomen teknologia-ala pääsee mukaan globaalin kasvun imuun ja raskas teollisuus ja alkutuotannossa olleet yritykset kykenevät jalostamaan tuotteitaan pidemmälle.

Työn murros

Kulutusperustaisuuden hiipuesssa ja elämän muuttuessa yhä kestävyysperustaisemmaksi samanaikaisesti kun Suomeen kohdistuu merkittävä määrä pakolaisuutta johtavat työajan vähentämiseen ja työn jakamiseen useampien työntekijöiden kesken. Ihmisille jää enemmän vapaa-aikaa, jolloin tarve kuluttamiselle vähenee. Toisaalta kulutukseen perustuvaa työtä häviää.

Aluekehitys

Soteuudistus toteutuu suunnitellusti ja alueiden sekä kuntien vastuut pysyvät nykyisellään. Joitain kuntaliitoksia tehdään, heikommin pärjäävien maaseutukuntien autioituessa. Vihreän siirtymän myötä monet alueet hyötyvät uusista energia-, raaka-aine-, ja infrahankkeista. Suurimmat kaupungit kasvavat vauhdilla. Voimakas väestönkasvu jakautuu myös pienempiin kuntiin.

Liikkuminen ja saavutettavuus

Liikenne sähköistyy voimakkaasti ja varsinkin fossiilisiin perustuvaa lentomatrustusta rajoitetaan, mikä vähentää kansainvälistä matkustamista. Suomen saavutettavuus toisaalta paranee hieman, kun liikenne Venäjän läpi sallitaan. Myös Venäjältä suuntaa enemmän liikennettä Suomeen. Suomessa panostetaan junaverkon kehittämiseen.

Osaamisen kehittäminen

Osaamisen kehittämistä tuetaan taloudellisesti mahdollistamalla alanvaihdon kenelle tahansa. Vaikka osaamisen kehittäminen ja uudelleen koulutautuminen on joustavaa, malli on kuitenkin lähtökohtaisesti reaktiivinen toimintaympäristön muutosten suhteen ja korostaa erityisesti yksilön kyvykkyyttä vaihtaa alaa ja koulutautua itselleen sopivalla tavalla.

Globaalit Haasteet ja Sopimukset: Kaupungit ja kansainvälisyys

Skenaariosta nousevat kansainvälisyyden ominaispiirteet eurooppalaisilla kaupunkiseuduilla

Vihreät kaupungit

- Vihreät asenteet, resilienssi ilmastonmuutoksen vaikutuksia vastaan sekä kestävätkä ratkaisut leimaavat kaupungeja.
- Kulutuksen vähentyessä ja minimalistisemmän elämäntavan yleistyessä kaupallisuuteen ja ostamiseen perustuvat kaupungit uudistuvat.
- Tarvetta liikkua pitkiä matkoja pyritään minimoimaan.

Ihmiset keskiössä

- Asuminen keskittyy kun ylimääräistä liikkumista pyritään vähentämään ja asuntojen koot pienenevät kun pyritään energiatehokkuuteen.
- Kaupallisuuden vähetessä kaupungeja muutetaan enemmän terveyttä ja yhteisöllisyyttä tukeviksi. Työn roolin vähetessä harrastuksilla ja vapaa-ajan tekemisellä on yhä suurempi merkitys.

Ketteryys ja resilienssi

- Kaupunkien tulee olla yhä resilentimpiä ja ketterämpiä, kun joudutaan ratkomaan miten sopeudutaan nopeasti suuriin määriin uusia tulijoita ja miten selvittää sääniäri-ilmiöistä, toimitusketjujen häiriöistä tai muista kriisitilanteista.
- Eri asumismuotoja sekoitetaan ja infrastruktuurin resilienssiin kiinnitetään yhä enemmän huomiota.

YHTEENVETO

MAHDOLLISUUDET, RISKIT, ROOLIT JA TOIMENPITEET

	Eurooppa Blokkien Maailmassa	Lännen ja Idän Kahtiajako	Teknologiayritysten Avoin Aika	Globaalit Haasteet ja Sopimukset
Mahdollisuudet	<ul style="list-style-type: none"> ▶ EU:n vahvistuminen ja kestävän kehityksen tavoitteiden korostuminen tuo kaupungille monenlaisia mahdollisuuksia. ▶ Valmistavan teollisuuden keskittymä kaupunkiseudulla, jolle riittää kysyntää. ▶ Raideyhteyksien kehittäminen ja täysimääräinen hyödyntäminen. ▶ Profiloituminen kesämatkailukohteena. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Vihreä siirtymä luo yrityksille paljon uusia mahdollisuuksia. ▶ Eurooppa avoimen teknologian vahvana markkina-alueena parantaa menestysedellytyksiä. ▶ Naton luomat poliittiset ja taloudelliset mahdollisuudet ▶ Kestävän elämäntavan mahdollistava ympäristö vetovoimatekijänä. ▶ Lisäresurssit luvassa raidehankkeisiin turvallisuus - ja kestävyysnäkökulmien takia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Kaksoiskuntalaisuuden nousu saattaa lisätä asujia alueen kuntiin. ▶ Kumppanuudet teknologiatoimijoiden kanssa. ▶ Seututoimiston vastuulla pitää seutua kiinnostavana elinympäristönä. ▶ Julkinen sektori ostaa yksityistä teknologiapalvelua. ▶ Enemmän markkinalähtöistä ja uusia ratkaisuja. ▶ Yhteisöllisyyden kasvu. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Rakentava kansainvälinen yhteistyö luo mahdollisuuksia lähteä aktiivisesti mukaan kestävyden edistämiseen. ▶ Ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen liittyy liiketoimintamahdollisuuksia. ▶ Kansainvälisyyden ja globalisaation "uusi aalto" hyödyttäisi todennäköisesti Pirkanmaata kuten aiemminkin. ▶ Talouden paikallisuuden lisäämispyrkimykset luovat lisää mahdollisuuksia ja työtä alueelle. ▶ Työvoima ja osaajapulaan saadaan helpotusta laajasta maahanmuutosta.
Riskit	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Erityisyyden tuominen esille haastavaa. ▶ Väestö vanhenee ellei muuttajia saada merkittävästi lisää. ▶ Maahan muuttaneiden määrä ja hyvinvointiyhteiskunnan heikkeneminen voi aiheuttaa eriarvoisuutta ja ristiriitoja. ▶ Osaavan työvoiman puuttuminen hidastaa kasvua ja kehitystä. ▶ Kaupunkiseudun jääminen blokin nurkkaan, reuna-alueelle. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Väestönkehitys heikentää menestyksen edellytyksiä ja työvoiman saatavuutta. ▶ Kylmän sota ja Suomen kiinnostavuus. ▶ Riippuvuudet Kiinasta ja Venäjältä. ▶ Kaupunkien vetovoiman heikentyminen. ▶ Hyvinvointivaltion kestävyysvaje. ▶ Pirkanmaan aseman kansallisesti. ▶ Julkisen sektorin roolin karkaaminen paikallistasolta kauemmas. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Tampere jää muiden kaupunkien taustalle, jos väestö vähenee eikä muuttajia saada. ▶ Yritysten vaikutusvalta vaikuttaa poliittiseen päätöksentekoon. ▶ Osaajien pitäminen alueella haastavaa. ▶ Polarisaation hallitseminen hankaloituu ja tasa-arvoa on haastavampi toteuttaa. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Ilmaston lämpeneminen ja sään ääri-ilmiöt aiheuttavat lukuisia riskejä, liittyen suoriin sään aiheuttamiin tuhoihin ja ongelmiin, sekä pidempiaikaisiin biologisiin ongelmiin kuten tauteihin ja tuholaisiin. ▶ Suuressa maahanmuuttomäärässä on riski, ettei kotoutuminen onnistu, mikä voi lisätä pahoinvointia ja yhteiskunnallista epävakautta.
Kaupunkiseudun rooli ja keskeiset toimenpiteet	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Tampereen kaupunkiseutu on eurooppalainen, nopeasti kasvava kakkoskaupunki, joka tunnetaan edelläkävijyydestä kestävyysteemoissa ja kansainvälisyydestä teollisuuden sekä matkailun kautta. ▶ Valmistavan teollisuuden keskittymän kehitystä tuetaan. ▶ Energiaomavaraisuuteen ja sen kasvattamiseen investoidaan. ▶ Toteutetaan visiot keskustamaisesta, vahvaan raideliikenteeseen nojautuvasta kaupunkiseudusta. ▶ Tuetaan sosiaalista integraatiota. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Tampereen kaupunkiseutu on maailman paras elämän eri osa-alueilla, joka pärjää sivistyksen ja koulutuksen kautta kahtiajakautuneessa maailmassa. ▶ Pidetään koulutettu, sivistynyt ja medialukutaitoinen väestö vahvuutena. ▶ Fokus kaupungin ydintehtävissä eli maankäytössä. ▶ Julkisen ja yksityisen yhteistyötä ketterästi. ▶ Kansalaisaktiivisuuden mahdollistaminen ▶ Englannin kielen lisääminen työkieleksi. ▶ Maaseutu fokukseen. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Tampereen kaupunkiseutu on kansainvälinen ja monikulttuurinen, avoin maailmalle ja isoille yrityksille, mutta ei niinkään tasa-arvoinen. ▶ Kuntien rooli kuratoida yksityisiä palveluita ja helpottaa kansalaisen toimintaa. ▶ Kunnan rooli pienenee merkittävästi. ▶ Kehitetään osaamista kilpailuttamiseen ja sopimuksellisuuteen. ▶ Tuetaan oppilaitosten muutosta työn murroksen mukana tuottamaan yhä enemmän huippuosaajia. 	<ul style="list-style-type: none"> ▶ Tampereen kaupunkiseutu on tuplasti isompi, monikulttuurinen ja kansainvälinen keskus, joka on luonut uusien tulijoiden asuttamisesta ja kotouttamisesta globaalisti tunnistetun osaamisalueen. ▶ Maahanmuuttajien kotoutumisen ja koulutuksen kehittäminen sekä työllistäminen. ▶ Ilmastonmuutoksen vaikutuksiin varautuminen. ▶ Liiketoimintakentällä tulisi ottaa kaikki irti kansainvälisestä yhteistyöstä. ▶ Kansainvälisestä yhteistyöstä strategisempaa ja opettavampaa.

YHTEENVETO

SKENAARIOKOHTAISET VARAUTUMISSUUNNITELMAT

	Eurooppa Blokkien Maailmassa	Lännen ja Idän Kahtiajako	Teknologiayritysten Avoin Aika	Globaalit Haasteet ja Sopimukset
Rakennettu ympäristö	<ul style="list-style-type: none"> Tuetaan sosiaalista sekoittumista erityisesti koulujen kehittämisen kautta. Lisätään kaupunkiseudun viherverkkoa. Investoidaan toiminnallisesti monimuotoisiin keskustoihin ja kestäväan raideliikenteeseen. Kasvatetaan energiaomavaraisuutta. Mahdollistetaan liiketoiminnan kasvu. 	<ul style="list-style-type: none"> Tuetaan joustavampaa maankäyttöä Luodaan osallistumisen tavat asukkaille. Vahvistetaan asemaa logistisena solmukohtana Luodaan seudullinen tonttivaranto. Tuodaan maaseudun kehitys fokukseen. Mahdollistetaan kestävät elämäntavat. Kehitetään uusi konsepti turvallisuusinfrastr. 	<ul style="list-style-type: none"> Panostetaan houkuttelevaan ja viihtyisään kaupunkiseutuun. Ehkäistään asumisen polarisoitumista. Luodaan kestävästä valinnoista kaupunkiseudun brändi. Tuetaan toimivan infran ja tietoverkkoympäristön kehittymistä. 	<ul style="list-style-type: none"> Sääilmiöihin sopeutuminen. Kaupunkisuunnittelun muutos vastaamaan kasvavaan väestömäärään, kansainvälistymis- ja kestävyysvaatimuksiin. Lisätään kaupallisuuden vähentyessä ja vapaa-ajan lisääntyessä harrastus-, kohtaamis- ja viihtymismahdollisuuksia tulee julkiseen tilaan.
Palvelut	<ul style="list-style-type: none"> Pidetään kiinni tasavertaisista palveluista mahdollisuuksien mukaan. Tuetaan sosiaalista integraatiota. Kehitetään kansainvälisiä julkisia palveluita. Mahdollistetaan kaupunkiseutuna yhteisöllisyys, paikallisuus ja aktiivinen kolmannen ja yksityisen sektorin palveluiden kirjo. 	<ul style="list-style-type: none"> Tuetaan käyttäjälähtöisten palveluiden ja yhteisöllisyyden rakentamista. Mahdollistetaan paikallisdemokratia. Tunnistetaan seudun kilpailutekijöitä. Parannetaan maahanmuuttojärjestelmiä Tuetaan taidetta ja luovia aloja. 	<ul style="list-style-type: none"> Varaudutaan palveluiden yksityistämisen aaltoon. Mahdollistetaan yksityisten toimijoiden palveluiden syntymistä ja toimintaa. Investoidaan koulutukseen, joka tuottaa huippuja kaikkiin erilaisiin ammatteihin. Houkutellaan osaajia monikulttuurilla palveluilla ja kielipaletin laajentamisella. 	<ul style="list-style-type: none"> Huomioidaan väestön kansainvälistyminen koulutuksessa, kotouttamisen palveluissa, eri alojen erityisvaatimuksissa, tulkkauksen ja kulttuuripalveluissa. Investoidaan kiertotalouteen ja kestävyteen liittyviin palveluihin. Tuetaan ja kannustetaan kolmannen ja neljännen sektorin toimintaa.
Liiketoiminta	<ul style="list-style-type: none"> Tuotetaan menestyviä ekosysteemejä tunnistamalla synergioita. Valmistavan teollisuuden keskittymä kaupunkiseudulla. Sijoitetaan teollisuutta raideyhteyksien varrelle. Tuetaan kestävää tuotantoa ja liiketoimintaa sekä mahdollisia tulevaisuuden menestysekosysteemejä julkisilla varoilla. Profiloidutaan kesämatkailukohteena 	<ul style="list-style-type: none"> Kiihdytetään vihreää siirtymää. Tuetaan digin, tietomallien, paikkatiedon, automaation ja robotiikan, 3D:n osaamisen vahvistamista tulevaisuuden aloina. Hyödynnetään Natoon liittymistä. Luodaan maaseudulle uusia mahdollisuuksia. Vahvistetaan asemaa logistisena solmukohtana. 	<ul style="list-style-type: none"> Pyritään vientiteollisuuden kasvattamiseen palveluiden ja osaamisen vientiä. Parannetaan kilpailukykyisen elinkeinotoiminnan edellytyksiä. Kehitetään ennakoiden tulevaisuuden menestysekosysteemejä. Hyväksytään erilaisuutta, erikielisyttä ja työn tekemisen polarisoitumista. Varmistetaan uusiutumiskyvykyys tutkimus-, innovaatio-, ja koulutustyöllä. 	<ul style="list-style-type: none"> Luodaan toimijoiden ekosysteemi ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen liittyvään liiketoimintaan. Tuetaan ja fasilitoidaan yhteistyötä eri toimijoiden välillä. Ohjataan kestäväan liiketoimintaan. Kehitetään kuntaorganisaation Euroopan huipputasoista osaamista ylläoleviin liittyen.
Verkostot, sidosryhmät ja suhdetoiminta	<ul style="list-style-type: none"> Tuetaan kaupunkiseutuna yhteisöllisyyttä ja paikallisia toimijoita. Kansainvälistytään erityisesti teollisuuden ja matkailun kautta. Otetaan kestäväan kehityksen periaatteet ja EU:sta tuleva "normiohjaus" kaupunkikehityksen lähtökohdiksi. Hyödynnetään paikallishallinnon vahvistumista investoimalla haluttuihin ominaispiirteisiin. 	<ul style="list-style-type: none"> Houkutellaan osaajia aktiivisesti. Osallistutaan kaupunkiseutuna kv-seutuverkostoihin. Luodaan "Work & Live Alliance". Siirretään kansainvälistymistyön painopiste Eurooppaan ja Pohjois-Amerikkaan. Autetaan Ukrainan jälleenrakentamisessa. Vahvistetaan EU-yhteistyötä. 	<ul style="list-style-type: none"> Sulautetaan kaupunkiseututoimijat yhteen julkisyhteistyötoimijoiden kanssa. Tehdään yhteistyötä kansainvälisesti samankaltaisten kaupunkiseutujen kanssa. Ollaan mukana erilaisissa vaikuttamisfoorumeissa ja verkostoissa kansainvälisesti erityisesti yritysten kanssa ja heidän suuntaansa. 	<ul style="list-style-type: none"> Vahvistetaan yhteistyötä EU:n ja eurooppalaisten suurten kaupunkiseutujen suuntaan. Aktivoidaan sellaisia yritysverkostoja ja omaa toimintaa niissä, joita halutaan alueelle houkutella. Esimerkiksi nykyään ilmastokumppanuustoiminta. Kehitetään Suomen kansainvälistä näkyvyyttä yhteistyössä muutamien kaupunkiseutujen kanssa.

Skenaarioiden vaikutusanalyseistä nousseita teemoja, ideoita ja toimenpiteitä,
jotka tukevat kaupunkiseudun kansainvälisyyttä riippumatta toteutuvasta tulevaisuudesta.

Rakennettu ympäristö	Palvelut	Liiketoiminta	Verkostot, sidosryhmät ja suhdetoiminta
<p>KESTÄVYYS KAIKEN KESKIÖSSÄ Kehitetään kaupunkiseudun resilienssiä ja paikallista sekä kansainvälistä vetovoimaa lisäämällä kaupungin viherverkkoa monimuotoisuutta tukevasti, varautumalla sään ääri-ilmiöihin materiaaleilla ja korjaamisosaamisella, muuttamalla kaupunkisuunnittelua ja rakentamista noudattamaan tiukempia kestävyyskriteerejä, ja mahdollistamalla kestävät LOHAS-elämäntavat.</p> <p>SAAVUTETTAVAT KESKUSTAT Investoidaan toiminnallisesti monimuotoisiin keskustoihin ja niitä yhdistävään, koko kaupunkiseudun saavutettavuuden takaavaan raideliikenteeseen. Kehitetään keskustojen elinvoimaa luomalla vahva näkemys raideliikenteen kehittämisestä ja samalla vahvistamalla niiden asemaa kestävinä logistisina solmukohtina.</p> <p>TASAVERTAISET ALUEET Tuetaan alueen positiivista kansainvälistymistä ja sosiaalista sekoittumista erityisesti koulujen kehittämisen kautta. Oppimisympäristöjen ei tulisi eriytyä, vaikka väkiluku kasvaisi. Pyritään rakenteen kautta estämään asumisen polarisoitumista eli hyväosaisten ja huono-osaisten asuinalueiden kehittymistä.</p> <p>LIKETOIMINNAN MAHDOLLISTAMINEN Luodaan edellytyksiä erilaisen liiketoiminnan synnylle ja kasvulle, paikallisten toimijoiden kansainvälistymiselle ja alueelle suuntautuville kansainvälisille investoinneille. Tuotekehitys ja tutkimus lähellä yliopistokampuksia, valmistava teollisuus kauempana raideliikenteen varrella. Kaavoitetaan isoja teollisuustontteja ja toisaalta luodaan korkean tason puitteita harrastus-, kohtaus- ja viihtymismahdollisuuksiin ja palveluiden menestymiseen kaupunkiseudulla.</p>	<p>PAIKALLISDEMOKRATIA Luodaan uudenlaisia paikallisia osallistumisen tapoja esimerkiksi rakennetun ympäristön suunnitteluun, tilojen käyttötarkoituksiin, palveluiden kirjoon, harrastus- ja kohtausmalleihin. Otetaan osallistumistapoja luodessa huomioon kansainvälinen väestö ja eri kieliryhmät. Tämän kautta saadaan ihmiset kiinnostumaan, innostumaan ja sitoutumaan omaan alueeseensa pysyvämmiin.</p> <p>KAIKKI TULIJAT Tervetulleeksi Kehitetään maailman parhaat palvelut tulijoiden vastaanottoon ja kotouttamiseen, oli kyse sitten turvapaikanhakijoista tai työn perässä muuttajista. Houkutellaan osaajia monikulttuurisilla palveluilla ja kielipaletin laajentamisella. Kehitetään kansainvälisiä julkisia palveluita ja huomioidaan väestön kansainvälistyminen koulutuksessa, kotouttamisen palveluissa, eri alojen erityisvaatimuksissa sekä tulkkaus- ja kulttuuripalveluissa. Edistetään täysin englanninkielisiä palvelupolkuja kansainväliselle väestölle.</p> <p>YHTEISÖLLISYYS JA PAIKALLISUUS Mahdollistetaan kaupunkiseutuna yhteisöllisyys, paikallisuus ja aktiivinen kolmannen ja yksityisen sektorin palveluiden ja neljännen sektorin toiminnan kirjo. Kunnan rooli mahdollistaa alustamaisesti erilaisten toimijoiden toiminta, jotta kansainväliset tulijat pääsevät kiinni paikalliseen toimintaan, arkielämän kiinnepisteisiin. Tarjotaan ruohonjuuritason aloitteille tukea, luodaan rahoitukselle malleja ja tarjotaan yrittäjyyskoulutusta.</p>	<p>MENESTYVÄT EKOSYSTEEMIT Kehitetään ennakoiden kansainvälisillä markkinoilla menestyviä ekosysteemejä tunnistamalla synergieitoja toimialojen, tutkimuksen ja koulutuksen yhteistyössä. Ekosysteemiajattelulla voidaan luoda pitkäjänteisyyttä alueen liiketoiminnan kehitykseen. Ekosysteemiä kehittämisessä tulee varmistaa uusiutumiskyvykkyys laadukkaalla tutkimus-, innovaatio-, ja koulutustyöllä ekosysteemiä teemoihin liittyen. Panostetaan palvelu- ja osaamisviestiin.</p> <p>VIHREÄN SIIRTYMÄN LIKETOIMINTA Kiihdytetään vihreää siirtymää ja luodaan kansainvälisen tason mahdollisuuksia investoida ja sijoittua alueelle sekä teollisuudelle että tietotyölle. Vihreän siirtymän edelläkävijäryityksille on tulevana vuosikymmeninä käytännössä lähes rajattomat markkinat ja taattu kysyntä. Esimerkiksi voidaan pyrkiä luomaan liiketoimintaekosysteemi ilmastonmuutoksen torjuntaan ja sopeutumiseen sekä monimuotoisuuden tukemiseen liittyvään liiketoimintaan.</p> <p>MAASEUTU JA MATKAILU Luodaan maaseudulle uusia mahdollisuuksia matkailusta. Laadukasta kylämatkailua, jossa yhdistyy lähituotanto, elämänlaatu ja muut ”seutuliset”. Profiloitutaan kesämatkailukohteena, kehitetään matkailu- ja kulttuuripalveluita erityisesti eurooppalaisille. Aitous, ilmasto, välimatkat, saavutettavuus, työn ja vapaa-ajan helppous kilpailutekijöitä.</p>	<p>KAUPUNKISEUTU MAHDOLLISTAJANA Tuetaan kaupunkiseutuna yhteisöllisyyttä ja paikallisia toimijoita. Kunta toimii alustamaisena mahdollistajana muille toimijoille ja tuottaa elävää ja hyvinvoivaa kaupunkiseutua. Turvallinen, vakaa ja avoin kaupunkiseutu mahdollistajana kaikille.</p> <p>YRITYSVERKOSTOT Aktivoidaan sellaisia yritysverkostoja ja omaa toimintaa niissä, joita halutaan alueelle houkutella, niin kotimaassa kuin kansainvälisestikin. Esimerkkinä nykyään toimiva ilmastokumppanuustoiminta. Tehdään tämä liiketoiminnan ekosysteemiajattelun kautta.</p> <p>SUOMEN JA TAMPEREEN BRÄNDI Kehitetään Suomen kansainvälistä näkyvyyttä yhteistyössä muutamien valikoitujen ja yhteistyön kannalta relevanttien kaupunkiseutujen kanssa. Pyritään siihen, että alueet tukevat toisiaan kilpailun sijaan, mikä luo samalla pohjaa itsenäiselle brändityölle. Tässä voitaisiin pyrkiä linkittämään yhteispohjoismaiseen Nordic-brändiin. Lisäksi Naton yhteisö tuo Suomelle ja sen alueille uusia mahdollisuuksia.</p> <p>YHTEISTYÖKAUPUNGIT Vahvistetaan yhteistyötä suunnitelmallisesti sellaisten kaupunkiseutujen kanssa, joilla on annettavaa Tampereen seudulle. Pyritään tiiviiseen joukkoon hyviä kumppanuuksia. Esimerkkinä voitaisiin luoda ”Work & Live Alliance”: yhteinen kaupunkiseutujen kansainvälinen verkosto, jossa koulutus, osaaminen ja työvoiman liikkuvuus tukevat toisiaan. Yhteistyö koskisi erityisesti opiskelijavaihtoa, yrittäjyyskasvatusta, työntekijävaihtoa ja osajahoukuttelua. Mukaan kutsuttavat kaupungit voitaisiin valita 100 Climate Neutral Cities verkostosta.</p>

CAPFUL

Eteläesplanadi 22 A (7 krs.)

00130 Helsinki

Puh. 010 281 3960

info@capful.fi

Capful Ltd

@capful_fi

Lisätiedot

Antti Lippo, kehittämisspällikkö

antti.lippo@tampereseutu.fi